

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ΄

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦναι ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπιτ. τῆς ἑσφ. Πανεπιστημίου 89.

27 Ἰανουαρίου 1885

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΤΟ ΠΤΩΧΟΚΟΜΕΙΟΝ.

Συνέχεια: ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΣΤ΄.

Τὸ κατὰστημα ἀρχιτεκτονικῶς φαίνεται ἀδόκιμον ἡδύνατο μάλιστα νὰ ἐκκληθῆ καὶ ὡς στρατών. Τὴν ἀποστολὴν του ἐν τούτοις πληροὶ ἐπαρκῶς, μονόροφον καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν, καὶ μόνον ἐν τῷ μέσῳ ἔχον δευτέραν ὄροφὴν ἐνθα εὐρύται τὸ διευθυντήριον, ἡ αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ὅπισθεν δὲ τὰ δωμάτια ὕπνου. Ἐπεθύμουν ν' ἀνεγίνωσκον ἐπὶ τῆς μετωπίδος ἢ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ κατάλληλον τι ῥητόν τῆς Γραφῆς ἀναμνησκον τὴν ἀγιότητα τοῦ χώρου καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀσύλου. Οὐδὲν ἄξιον παρατηρήσεως ἐμφανίζεται κατὰ τὸν διάδρομον διήκοντα διὰ παντός τοῦ μήκους τῆς οἰκοδομῆς. Ὀλίγιστοι γέροντες στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν βακτηριῶν των, ἔσυρον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον στερβῶς τὰ βήματα των ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ διαδρόμου. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ εὐθυμία, δύο παραγωγικαὶ τοῦ θορύβου αἰτίαι, ἐφαίνοντο φεύγουσαι τὸ ἄσυλον ἐκεῖνο τῆς βεβιασμένης εἰρήνης καὶ τῆς σιωπῆς.

Ἐβλεπόν τοὺς γέροντας ἀληθῆ τῆς ζωῆς καὶ τῆς κακοδαιμονίας ναυάγια καταναλίσκοντας ὡς ἡδύνατο καὶ ἐβούλοντο τὰς ὥρας, αἵτινες ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὥραι σχολῆς. Δικαία ἀνάπαυλα μετὰ τῆλικαύτην βιωτικὴν τρικυμίαν. Οἱ μὲν ἐπλανῶντο εἰς τὸ εὐρὺ προαύλιον τοῦ ἀσύλου θερμαινόμενοι ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, ἕτεροι διελέγοντο ἡρέμα πρὸς ἀλλήλους, συρόμενοι ἀπὸ δωματίου εἰς δωματίον, καὶ ἄλλοι ἀνέπαυον τὸ ταιπωρηθὲν σῶμα ἐπὶ τῆς κλίνης. Εἶχον προγευματίσει, καὶ ἐγνώριζον ὅτι θὰ δειπνήσωσιν ἢ ἀμφιβολία δὲν ἀπησχόλει τοὺς λογισμοὺς των. Πόσοι θὰ ἐζήλευον τὴν θέσιν των, ἐν τῷ ἀτελευτήτῳ τούτῳ σταδίῳ τῆς αἰωνίας πάλης, ἣτις λέγεται ζωή;...

Ἡ δυστυχία, ἡ πικρὰ προνομία τῆς ἀπολύτου πενίας, ἤνοιξεν αὐτοῖς τὰς θύρας τοῦ ἀσύλου. Εἰσῆλθον ἐκεῖ γυμνοὶ σχεδόν, κατεσκληρότες, πελιδνοὶ ἐκ τῆς πείνης καὶ τοῦ μαρτυρίου. Τοὺς ὑπεδέχθη ἡ φιλανθρωπία μὲ ἀνοικτοὺς ἰσταμένη τοὺς

βραχίονας ἐκάθηρεν αὐτοὺς, τοὺς ἐνέδυσε, τοὺς ἐσίτισε καὶ ἐστάλαξεν εἰς τὴν ψυχὴν των θείας παραμυθίας βάλαμον. Ἐντὸς τοῦ ἀσύλου εἰρήσκουσι τῶν παρελθουσῶν ἡμερῶν των τὴν σχετικὴν ἄνεσιν, καὶ ἐὰν ἀπώλεσαν τὴν νεότητα, ἐὰν τὸ πρόσωπόν των ἠυλάκωσε τῆς συμφορᾶς ἡ βαθυτάτη ῥυτίς τὴν δὲ κεφαλὴν των ἐπάγωσε τῆς ἡλικίας ἢ πυκνὴ χιών, δὲν ἀπώλεσαν ὅμως τὴν ἐλπίδα ἣτις ὄσφ καὶ ἂν ἦ ἀσθενής, ὄσφ καὶ ἂν προφέγγῃ ἀμυδρῶς παρὰ τὸ κνέφας τῆς ζωῆς, εἶναι τὸ ἰσχυρότατον ἠθικὸν ἔρεισμα τὸ συντρέχον ὅπως ὑπομείνῃ ὁ θνητὸς τὸ ἄχθος τοῦ παρόντος, καὶ ποίου παρόντος;... νὰ ἐπαίτη τὸν ἄρτον, νὰ ζῆ διὰ τοῦ ἐλέους, διὰ τοῦ οἴκτου τῶν ὁμοίων του...!

Ἐστερήθησαν τὴν οἰκογένειάν των, ἀλλ' εὖρον οἰοῦναι τὴν ἀνταύγειάν της εἰς τὸν μικρὸν ὄμιλον τοῦ κοινουῦ δωματίου των. Ἐστερήθησαν τὴν τράπεζάν των, ἀλλ' ἐπανεῦρον αὐτὴν εἰς τὸ ἐστιατόριον τοῦ ἀσύλου. Ἐστερήθησαν τὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ τὴν ἀνεπλήρωσαν διὰ τῆς τοῦ καταστήματος. Εἶνε βεβαίως πικρὰ ἡ ἀναπλήρωσις, ἀλλ' ἡ ἐπαίτεια δὲν εἶναι πικροτέρα; Ἀφοῦ τοὺς ἐσφράγισεν ὁ δάκτυλος τῆς δυστυχίας, ἡδύνατο ν' ἀπομείνῃ πλέον εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς; ἀφοῦ ἡ εἰμαρμένη ἀπέλυσε κατὰ τῆς πολιᾶς κεφαλῆς των τὸν τυφῶνα τῆς ἀνάγκης, ἐν ἀπέμεινον αὐτοῖς μέλημα πῶς νὰ καταστήσωσιν ἥττον ἐπώδυνον τὸν δεινὸν τῆς δυστυχίας ὑετόν. Καταφυγόντες ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ ἀσύλου ἐσώθησαν καὶ ἴσως ἐλυτρώθησαν ἀπὸ τοὺς σπαραγμοὺς ἀνασταλείσης κατάρτας κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ των καὶ τῆς Προνοίας, ἐὰν, συρόμενοι εἰς τὰς ἀγίας καὶ ἐπαίτουσιντες τὸν ἄρτον τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ταπεινώσεως, ἔβλεπον ἐλαύνουσαν τὴν ἄμαξαν ἀνδρός, μεθ' οὗ εὐθύμησαν ἐρηθοί, χωρὶς νὰ φαντάζωνται, ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ κατεδικάζοντο εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον ὃ εἰς, θὰ ἐθερμαίνεται παρὰ τὴν ἐστίαν του ὃ ἄλλος, καὶ ἀνακεκλιμένος ἐπὶ μεταξίνου ἀνακλίντρου θὰ ἐθαύμαζε τὰ σπάνια φυτὰ τῆς αἰθούσης του, διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ὁποίων δαπανᾷ μυριάδας!

Ἄς ἐπιθεωρήσωμεν τὸν τρόπον τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον, καὶ τὴν ἡμερησίαν διαίταν τῶν πολιῶν ναυαγῶν. Εἶπον ἤδη, ὅτι ἡ θλιβερὰ τῆς ἀνεχείας καὶ ἐγκαταλείψεως προνομία ἀνα-

πετανύει αὐτοῖς τὰς θύρας τοῦ ἀσύλου. Εἰσερχόμενοι ὑφίστανται γενικὸν καθαρτήριον λουτρόν, ἡ κόμη καὶ τὸ γένειον κείρονται ὑπὸ εἰδικοῦ τοῦ καταστήματος κουρέως· λιντοστολή καινουργῆς παρέχεται αὐτοῖς καὶ ἐνδυμασία ἀνάλογος τῆς ἐποχῆς. Ἐγείρονται κατὰ βούλησιν, οὐδέποτε ὅμως ἢ ἔγερσις ἀργεῖ πέραν τῆς 6ης ἢ 7ης πρωϊνῆς ὥρας. Ἐγερθέντες σπεύδουσι συνήθως εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μεθ' ἧ λαμβάνουσι τὸ πρωϊνὸν ἀκράτισμα ἐκ καφφέ συνήθως μετ' ἄρτου ἀφθόνου. Τὸ μεταξὺ τῆς πρωΐας καὶ τῆς μεσημβρίας χρονικὸν διάστημα ἀναλίσκουσιν εἴτε εἰς τὸ κηπᾶριον τοῦ ἀσύλου καὶ τὰ θαμνοσκεπῆ χωρίσματα καὶ τὰς πρασιάς τοῦ προαυλίου, εἴτε εἰς τὸ μαγειρεῖον, εἴτε ἐντὸς τοῦ καταστήματος διαλεγόμενοι περὶ τῶν παρελθόντων καὶ τῶν ἐνεστώτων ἱσως, βεβαίως ὅμως οὐχὶ καὶ περὶ τῶν γηίνων μελλόντων... Οἱ ἰσχυρότεροι τούτων ἐφάπτονται, βουλόμενοι, τῆς ἐσωτερικῆς διατάξεως τοῦ ἀσύλου· οἱ ἀσθενέστεροι ἄγουσι σχολήν. Ἐπιστάσης τῆς μεσημβρίας κρούει ὁ κώδιον καλῶν εἰς τὸ ἐστιατόριον. Δις τῆς ἐβδομάδος κατὰ Πέμπτην καὶ Κυριακὴν παρατίθεται κρέας, πεντάκις δὲ ὄσπρια, ζυμαρικά, χορταρικά μετ' ἐλαίου καὶ βουτύρου παρεσκευασμένα. Τὸ δεῖπνον εἶναι λιτότερον, ἀποτελούμενον ἐξ ἄρτου μόνον καὶ τυροῦ ἢ ἐλαίων ἀναλόγως τῆς ἡμέρας. Γεῦμα καὶ δεῖπνον εὐφραίνει τέταρτον ὁκάς ῥητινίτου ἡμερησίως παρεχομένου εἰς δύο δόσεις· ὁ ἄρτος εἶνε ἄφθονος καὶ ἐπαρκὲς τὸ μαγειρεῖμα. Εἰς τοὺς πάσχοντάς εἴτε ἐκ φυσικῆς αἰτίας, εἴτε ἐξ ἀδυναμιῶν τοῦ βαθυτάτου γήρατος παρέχεται πάντοτε ζώμός, ὡς μοὶ εἶπον.

Ἡδὴ ἐνύκτωσεν, ἀνέρχονται δὲ εἰς τὰς κλίνας τῶν οἱ γέροντες περὶ τὴν 7ην ἢ 8ην ὥραν. Τὰ ὑπνωτήριά εἰσιν αἰθουσαι μεγάλαι δώδεκα περιλαμβάνουσαι κλίνας, ἢ δωμάτια εὐρέα τεσσάρων κλινῶν χωρητικότητος. Ἐκαστος τῶν γερόντων ἔχει ἴδιαν κλίνην μετὰ παχείας σχετικῶς κλινοστρωμνῆς, σκεπάσματα ἐπαρκῆ καὶ δουλάτιον, ἔνθα ἀποθέτει τὰ νυκτερινὰ σκεῦη. Ἡ καθαριότης τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων δωματίων εἶναι ἀξία προσοχῆς· τὰ σκεπάσματα βαπτίζονται συνεχῶς ἐντὸς ζέοντος ὕδατος, προνοίας ἕνεκα. Διὰ τοὺς ἀκαθάρτους ἢ ἀπροσέκτους ὑπάρχουσι ποιναὶ ἀναγόμεναι εἰς στερήσεις παρέργων ἀπολαύσεων οἶον καπνοῦ καὶ λοιπῶν. Ὁ ῥίψας λόγου χάριν χαμαὶ τὸ σιγάρον του τιμωρεῖται διὰ στερήσεως ἐπὶ δεκαπενθήμερον τοῦ ποθητοῦ οἴνου, πρὸς ὃν, ὑποθέτω, τρέφουσιν ἰδιαιτέραν συμπάθειαν οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ ἡμῶν τοῦ Πτωχοκομείου. Ὁ ἀμελήσας τὴν ἐγκαίριον ἐξαγωγήν τῶν νυκτερινῶν σκευῶν, τιμωρεῖται διὰ στερήσεως ἐπὶ ἐβδομάδα τοῦ φαγητοῦ, συντηρούμενος διὰ μόνου ἄρτου καὶ ὕδατος. Ἐνίοτε ἡ ἀνάγκη τῆς λήθης τῶν δυστυχημάτων παρακινεῖ τοὺς ἐξεληθόντας νὰ

σπείσῃσι γενναίως εἰς τὸν Βάκχον, ἐάν συμπέσῃ νὰ ἔχῃσι κέρμα τι ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ κατάστημα ἐν τῇ μακαρίᾳ ἐκείνῃ κατανύξει σημειοῦνται, τὴν δ' ἐπαύριον τιμωροῦνται διὰ τῆς στερήσεως τοῦ καφφέ, καὶ τῆς σκληροτέρας τοῦ οἴνου. Ταῦτο συμβαίνει καὶ ἀνάπειθῆσωσιν, ἂν ὑβρίσωσι καὶ λοιπά. Ἐννοεῖται ἐν τούτοις, ὅτι τῆς ἐπιεικείας τὸ πνεῦμα καὶ τῆς φιλανθρωπίας πρυτανεῦει ἐντὸς καταστήματος, ὅπερ ἡ φιλανθρωπία ἠγειρεν οὐχὶ ὅπως σωφρονιστὴ πλῆον, ἀλλ' ὅπως παραμυθῆση. Τὸ Πτωχοκομεῖον δὲν εἶναι παιδευτήριον ἐφήβων εἰσερχομένων εἰς τὴν ζωὴν εἶναι ἄσυλον γερόντων ἐξερχομένων ἐξ αὐτῆς.

Ἐμνημόνευσα μέχρι τοῦδε ἀνδρῶν. Μὴ τις ὑπολάβῃ ἐν τούτοις, ὅτι τὸ Πτωχοκομεῖον εἶναι μοναστήριον ἐξ οὗ ἐκ πνεύματος προκαταβολικοῦ ἐξορισμοῦ τοῦ Σατανᾶ ἀπεκλείσθη πᾶν θῆλυ. Εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον τῶν Ἀθηνῶν διατρίβουσι καὶ γυναῖκες. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ θεὰ τῶν εἶναι ἀκίνδυνος, ἢ ἐάν ἀποβαίῃ κινδυνώδης, ὁ κίνδυνος ἐγκρατεῖται εἰς τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς τρέπεται τις εἰς φυγὴν πρὸ τοιοῦτου ὠραίου φύλου. Εἰσὶ γράϊαι ῥικναί, εἰς ἴδια διατρίβουσαι δώματα, καὶ εἰς ἴδιον ἐστιατόριον τρώγουσαι. Ἡ δυστυχία δὲν ἀναγνωρίζει φύλον, ἀλλ' οὔτε ἡ φιλανθρωπία. Ἐάν ἐκείνη πλήσῃ ἀδιακρίτως, αὕτη βαλσαμῶνει καὶ παραμυθεῖ ἀδιακρίτως ἐπίσης.

Ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν προσφύγων τοῦ Πτωχοκομείου ἀνέρχεται μέχρι τῶν 160 ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τούτους δύναται τις νὰ ὑποδιαίρῃσῃ πρῶτον κατὰ φύλον μετὰ τὰς ἐξῆς ἀναλογίας· ἄνδρες 115, γυναῖκες 45· δεύτερον κατὰ κῆσιν καὶ ἡλικίαν ὡς ἐξῆς· οἱ δυνάμενοι νὰ αὐθυπηρεῦνται ἐκ τῶν ἀνδρῶν περὶ τοὺς 60, οἱ λοιποὶ ἀνίκανοι νὰ χρησιμεύσωσιν ἀπολύτως καὶ δὴ καὶ νὰ κινῶνται. Αἱ αὐταὶ περίπου ἀναλογίαι τηροῦνται καὶ ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας. Οἱ εἰς βαθύτατον ἐλάσαντες καὶ ἐλάσαντο γῆρας κατάκεινται εἰς δωμάτια ἴδια δι' ἕκαστον φύλον, ἀλλ' ἀναμίξ. Τὰ δωμάτια ταῦτα εὐρύνται ἐκτὸς τοῦ κυρίου οικοδομήματος, εἰσὶ δὲ οἰοῖται παραρτήματα ἐγερθέντα κατὰ τὴν ἀρκτικήν τοῦ γηπέδου πλευρὰν καὶ μὴ ὁρατὰ ἀπὸ τῆς εἰσόδου. Ἐσχὸν τὸ θάρρος νὰ τὰ ἐπισκεφθῶ. Παρακαλῶ τὸν ἀναγνώστην νὰ μὴ μοῦ καταγνώσῃ μεγαλαυχίαν· χρειάζεται θάρρος ν' ἀτεινῇ τις ἐγγύτατα τηλικαύτην ἀθλιότητα, νὰ ἴδῃ τὸν ὁμοίον του ἀκίνητον ἐπὶ σεσηπυίας στρωμνῆς ἀποζούσης ἐξ ἀκαθαρσίας καὶ δυσπροσίτου ἐκ λόγων εὐνοήτων καὶ δεδικοιολογημένων. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὰς γεννηθείσας ἐν ἐμοὶ ἐντυπώσεις! Μέλη παράλυτα, κεφαλὴ κεκλιμένη σταθερῶς πρὸς τὸ στήθος, ὀφθαλμοὶ σβεσθέντες, φωνὴ ἐξερχομένη οἰοῖται ἐκ τοῦ βάθους τάφου, καὶ δι' ὅλης τῆς καταστροφῆς ἐκείνης ἀσθενὲς πνεῦμα ζωῆς θερμαῖνον ἐπιφρικτὴν εἰκόνα τῆς ἀνθρωπίνου ἀθλιότητος. Διατί

ζῶσι τέλος πάντων; Ὁ ἀπηγής Χάρων εἶναι ἀρά γε τυφλός; Καθ' ἣν ὥραν κατασυντρίβει τὴν νεότητα, τὴν ἐλπίδα, τὸ κάλλος, τὴν χρησιμότητα, φεῖδεται τοῦ πτώματος ὅπερ κυλίσταται ἄταφον ἐπικαλούμενον τὸ ταχύ ἔλεός του! Ἀποφεύγων νὰ δώσω πιστὴν τῆς εἰκόνης ἐκείνης περιγραφὴν προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τὸν ἀναγνώστην, καὶ ἴσως σώζω ἀπὸ τῶν δακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ἀναγνώστριάς. Ἐν μόνον ἐπεισόδιον θὰ παρενείρω τὸ ἐσημείωσα ἰδιαίτατα, ὅτε, πάσχων, παρὰ τὴν στρωμνὴν ἀθλοῦ νεκροῦ ἀτάφου, τὸ εἶδον ἐκτυλιχθέν. Ὀλίγον περαιτέρω ἐμοῦ γραῖα γυνὴ πρὸ χρόνων ἀκίνητος ἐκράτει παροψίδα τροφῆς, ἣν ἔλειχε διὰ τῶν χειλέων καὶ τῆς γλώσσης παρ' αὐτὴν γυνὴ μέσης ἡλικίας ἔκλαιε πικρῶς ἥτο ἡ κόρη τῆς. Ἐπανεύρισκε τὴν μητέρα τῆς εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον ζῶσαν, ἀλλὰ νεκράν. Τὰ δάκρυα τῆς ἀτυχοῦς ἦσαν κολλητικὰ... Εἶχον ἐγκαρτερήσει ἐν μέσῳ τῆς ἀτμοσφαιρας ἐκείνης, μελετῶν τὰς ἀθλιότητας τῶν θνητῶν, καὶ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν μυῶν, αἰτίνες ἵπταντο περὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἀλλὰ δὲν ἀντέσχον πρὸ τηλικούτου θεάματος θυγατρὸς θωπευούσης ἀναίσθητον μητέρα, ἀνίκανον νὰ φαιδρυνθῇ ἐκ τῶν ἀσπασμῶν κόρης ἀγαπητῆς. Ἀπεμακρύνθη ἐν τάχει.

Τοὺς σκοποῦντας νὰ ἐπισκεφθῶσι ποτε τὸ Πτωχοκομεῖον πρέπει νὰ θωρακίσω ἀπὸ τοῦδε κατ' ἀπροσδοκίτου τινὸς καὶ ὀδυνηρᾶς ἐκπλήξεως. Ἐνωθὺ τὸ πλῆθος τῶν τυφλῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν. Οὐδὲν ῥητορικὸν σχῆμα μεταχειρίζομαι ἀναγράφων, ὅτι κατεπλάγη, ἐμηδενίσθη σχεδὸν ἐκ τῆς ἐντυπώσεως, ὅτε εἶδον διερχομένους βραδέως πρὸ ἐμοῦ τοὺς δυστυχεῖς, οἵτινες ἐβυθίσθησαν ζῶντες εἰς τὸ ἀτελεύτητον σκότος. Ἴδου ἔφηβος δυστυχῆς εἶνε ὠχρότατος, βαδίζει κλονιζόμενος, διότι ἐτυφλώθη ἀρτίως. Θὰ συνειθίσῃ ἀρά γε εἰς τὴν αἰωνίαν νύκτα, εἰς ἣν τὸν ἔρριψεν ἡ ἀνελεήμων μοῖρα του; Ὀνομάζεται Νικόλαος Γουλιέλμος καὶ εἶνε Κερκυραῖος. Ἴδου τυφλὸς ἀνὴρ, ἀκμαῖος τὴν ὄψιν καὶ τὸ σῶμα. Ἀλλὰ τί ὠφελεῖ ἡ ἐπὶ τοῦ σώματος διακεχυμένη ῥώμη καὶ τὸ σφρίγος τῶν χειρῶν; Ἴδου Κρῆς στιβαρώτατος διατὶ νὰ μὴ πέσῃ νεκρὸς ὅτε ἐμάχετο κατὰ τῶν τυράννων; Διέρχονται ἀδιαλείπτως πρὸ ἐμοῦ ἄφωνοι, στυγνοί, ἐγκαταλελειμμένοι, στενάζοντες, βάρβδον κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου φέροντες κεχαραγμένην τὴν ἀπαισίαν τῆς ὀδύνης σφραγίδα... Ἴδου γέρων κατακείμενος ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ μακροῦ μαρτυρίου του. Εἶνε Χῖος ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρει τῆς εὐγενείας τὸν τύπον παρ' αὐτὸν ἕτερος γέρων ὀρθιος ἐπίδαψιλεῖ μετὰ στοργῆς προθύμους ὑπηρεσίας. Εἶναι ὁ ἀδελφός του. Θύματα ἀγρίου τυφῶνος ἐσώθησαν ἀμρότεροι ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην τοῦ ἀσύλου. Ποῖα κόλασις ἰκανὴ νὰ ἀγνίσῃ τὴν τερασθεστέραν συρροὴν ὄλων τῶν ἐγκλημάτων;...

Ἄλλ' ἰδού μεσῆλιξ τις ἀνερχόμενος τὰς βαθμίδας τῆς μικρᾶς ἐσωτερικῆς κλίμακος· τὰ βήματά του δὲν ὀδηγεῖ ἡ βάρβδος, κ' ἐν τούτοις εἶναι τυφλός. Ἀνῆλθεν, ἐστράφη ἀριστερά, ἔφθασεν ἀδιάστως εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἔλαβε τὴν στροφήγαν, ἤνοιξε καὶ εἰσῆλθε τὸν ἠκολούθησα παραχρῆμα. Ὁ τυφλὸς οὗτος εἶνε ἐκ τῶν περιεργότερων φαινομένων τοῦ Πτωχοκομείου. Ὀνομάζεται Φραντζέσκος καὶ εἶνε Ὑδραῖος. Ἄμα εἰσελθὼν ἐβάδισε πρὸς τὴν κλίνην του καὶ ἠτοιμάζετο νὰ καθήσῃ ὅτε ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ ἀσύλου κ. Δεικτάκης¹⁾ ὅστις εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ ξαναγῆ προσωπικῶς ἀπέτεινεν αὐτῷ ἡδέως τὸν λόγον. Ὁ Φραντζέσκος ἔστη εὐλαβῶς, ἀντεχειρίετις, καὶ ἀφῆρσε τὸ μελανὸν μάλλινον κάλυμμά του. Μοὶ εἶχε λαλήσει πρὸ μικροῦ περὶ τοῦ τυφλοῦ τούτου ὁ κ. ἀντιπρόεδρος ὥστε διετέλουν ἐν ποιῶτινι γνώσει τῶν κατ' αὐτόν.

— Καλημέρα, κύρ Φραντζέσκο, τῷ εἶπον.

Ὁ τυφλὸς ἐξεπλάγη ἀκούσας ξένην καὶ ἀσυνήθη φωνήν.

— Μὲ συγχωρεῖς ἐὰν σὲ ἠνώχλησα, ἐπανέλαβον θὰ θέλῃς ἴσως νὰ ἀναπαυθῆς, ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ φύγω ἀπὸ τὸ κατὰστημα χωρὶς νὰ σὲ ἰδῶ. Ἦκουσα τόσα καλὰ πράγματα δι' ἐσέ... .

Προφανῶς ἡ φιλαυτία τοῦ τυφλοῦ ἐκολακεύθη· τὸ ἰλαρὸν πρόσωπόν του ἐγένετο ἰλαρώτερον, τὰ χεῖλη του διεστάλησαν καὶ συμπλέξας ἐν εἰδει προσευχῆς τὰς χεῖρας μοὶ ἀπῆύθυνεν ἐν ἐγκάρδιον «Καλημέρα, κύριε» πλῆρες εὐλικρινείας καὶ ἀγαθότητος.

— Ὅχι, ὄχι, κάτσε κύριε, ἐπεφώνησε· δὲν εἶμαι κουρασμένος.

— Μοὶ εἶπον ὅτι εἶσαι λαμπρὸς ψάλτης, ὅτι γνωρίζεις ἀπ' ἔξω ὅλας τὰς ἀκολουθίας καὶ ὅτι ἐὰν μεταξὺ ὄλων τῶν ψαλτῶν τῶν Ἀθηνῶν ἐγίνετο διαγωνισμός, θὰ ἐκέρδιζες βεβαίως τὸ βραβεῖον.

Τὸ πρόσωπον τοῦ τυφλοῦ ἐφαιδρύνθη ἐπὶ μάλλον· οὐδὲν ἴχνος ὀδύνης παρετήρησα ἐπ' αὐτοῦ. Ἐφαίνετο εὐχαριστημένος ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ τοῦτο μὲ ἐξέπληξεν.

— Εἶναι πολὺς καιρὸς ἀφ' ὅτου... . καὶ ἐδῶ ἐσταμάτησα μὴ θέλων νὰ προσφέρω τὴν τρομερὰν λέξιν.

Ὁ τυφλὸς ἐνόησε φαίνεται καὶ μετὰ φωνῆς μάλλον περιχαροῦς

— Οὐ, οὐ, ἀπῆντησεν ἀπὸ μικρῶς ἤμουν τριῶν τεσσάρων χρόνων· ἡ μάνα μου... . ἂ! ἡ καύμενη τί ἐτράβηξε μαζὺ μου· μοναχὴ τῆς μ' ἐμάνθανε

¹⁾ Δράττομαι τῆς εὐκαρίας ὅπως μνημονεύσω πάνυ εὐφύμω· τοῦ ἀξιολύτου τούτου ἀνδρὸς ἀπιερώσαντος πάσας τὰς ἄρας αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ εὐεργετικοῦ ἀσύλου, οἵτινος εἶνε ἀντιπρόεδρος. Ἐντὸς τοῦ κατὰστηματος καὶ ἔξω ἤκουσα γενικῶς μνημονεῦμενον εὐγνωμόνως τὸ ὄνομα τοῦ κ. Δεικτάκη. Μνημονεύω ἐπίσης καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ κ. Ι. Πατριίου γραμματέως τοῦ ἀσύλου καὶ ἐκπληροῦντος μετὰ ἀφυσίωσης καὶ ἀφιλοκερδείας τὰ ἐκ τῆς θέσεως του καθήκοντα.

γράμματα· και ποῦ, εἴ ἐκεῖνο τὸν καιρὸ! Ἀρνήθηκε τὸν κόσμον γιὰ μένανε.

— Φαντάζομαι μὲ πόσην εὐγνωμοσύνην καὶ συγκίνησιν θὰ ἐνθυμῆσαι τὴν δυστυχεῖ μῆτέρα σου: ποῖος ζεῦρει ἐὰν ὁ καῦμός σου δὲν τὴν ἐθά-νάτωσε πρόωρα.

— Μπα! ἂμ ζῆ, ἀπήντησεν εὐθύμως ὁ Φραντσέσκος.

— Τί λές; ζῆ ἡ μῆτέρα σου;

— Μάλιστα, ἂμ εἶνε γρη῏ (ὡσάν νὰ εἶχον ἀνάγκην τοιαύτης βεβαιώσεως): κἀθετα ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὴν Μητρόπολιν μὲ τὸν γαμπρὸ τῆς· δὲν ἔμπορεῖ νὰ περιπατήσῃ καὶ δὲν ἔθγαίνει ἔξω.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Φραντσέσκου οὐδεμίαν παρουσίαζεν ἀλλοιώσιν.

— Πηγαίνεις τοῦλάχιστον καμμιά φορὰ νὰ τὴν βλέπῃς;

— Οὐ, μάλιστα εἰς τοὺς δυὸ τρεῖς μῆνας μιὰ φορὰ· οὐ, ἡ καῦμένη τί τραβῆξε μαζύ μου. Ἐμαρτύρησεν ἡ καυμομοῖρα. Ἐκλείσθηκέ μέσα εἰς τὸ σπῆτι ἐξ αἰτίας μου, καὶ ἀγάλια ἀγάλια μ' ἐμάθαινε τὴ λειτουργίαν. Ὅποιος συγγενῆς τῆς ἐρχότανε ἀπὸ τὸ ταξίδι, τοῦ γύρευε βιβλία γιὰ μένα καὶ ὅλο μὲ ἐδιάβαζε.

Ἐβλεπον τὸν τυφλόν, ἀλλ' ὁ νοῦς μου ἀπησχολεῖτο μὲ τὴν μῆτέρα του· ἤθελον νὰ γνωρίσω τὴν κατάκοιτον γραῖαν, τὴν καταδικάσασαν ἑαυτὴν εἰς ὅλας τὰς στερήσεις διὰ τὴν ἐπαρκῆσιν εἰς τὰ καθήκοντα τῆς φιλοστοργίας τῆς.

— Κ' ἔτσι μὲ τὸν καιρὸν ἐπανελάβην ὁ Φραντσέσκος, ἔμαθα ἀπ' ἔξω ὅλα τὰ γράμματα.

Παρὰ τὸ προσκεφάλαιον ἔκειτο βιβλίον περιέχον ἀπάσας τὰς ἀκολουθίας τῶν Κυριακῶν. Τὸ ἠνοῖξαμεν κ' ἐρωτήσαμεν τὸν Φραντσέσκον ἐὰν ἠδύνατο νὰ μᾶς ἀποστηθίσῃ ἐκ δεδομένης σελίδος.

Ἐποθέτω, ὅτι ἐὰν εἶχεν ὀφθαλμούς, θὰ ἐτόξευε βλέμμα ὑπερφάνου προκλήσεως. Τοσαύτην πεπιθῆσιν ἐξέφραζε τὸ πρόσωπόν του.

Ἡ ἀκριβεστάτη ἀποστήθισις τοῦ τυφλοῦ μοὶ προῦξένησεν ἐντύπωσιν. Ἐλέγομεν αὐτῷ νὰ μᾶς εἰπῇ τὰ τροπάρια δεδομένης ἀκολουθίας, παραχρῆμα δὲ ἤρχιζεν ἀπαγγέλλων ἀπταιστώως, ἕστατο ἀκριβῶς εἰς τὰ κόμματα καὶ τὰς τελείας, καὶ ἔτρεχεν ἀπαγγέλλων ὡσεὶ ἐν ἀναγνώσει. Ἐστρέφωμεν πεντήκοντα σελίδας ὀπισθεν, ἐλέγομεν αὐτῷ τὴν ἑορτήν, ἣν ἐμνημόνευεν ἡ σελίς, καὶ πάραυτα ὁ Φραντσέσκος ἤρχιζε τὴν ἀπαγγελίαν τῶν τροπαρίων ἱστάμενος κανονικῶς, καὶ προφῆρων ἀκριβῶς πρὸς τὸ κείμενον. Ἐστρεφον ἐβδομήκοντα σελίδας ἔμπροσθεν. Ὁ Φραντσέσκος ἐτοιμῶς ἤρχιζεν ἀπαγγέλλων συμφῶνως πρὸς τὸ βιβλίον· οὐδὲ ἐν λάθος, οὐδὲ μία παράλειψις.

Ἠρώτησα τὸν τυφλόν ἐὰν ἔχη ἀσθενῆ ἀνάμνησιν τοῦ κόσμου, ἐὰν ἐνθυμῆται τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν, τὰ χρώματα, τὰ φυτά. Οὐδὲν ἀπο-

λύτως ἐνθυμεῖται. Ἐὰν αἰφνης ἀνέβλεπε ἔπρεπε νὰ τὸν διδάξῃ τις τί εἶναι τὸ χῶμα, τί τὸ ἐρυθρόν καὶ τὸ λευκόν, τί ὁ ἄρτος, ὃν τρώγει, τί τὸ ὕδωρ, ὃπερ πίνει. Καὶ τοὶ ζῶν ὑπὲρ τὰ 55 ἔτη ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἦτο ξένος ἐὰν ἀνέκτα τὸ στιγμιαίως ἐν τῇ νηπιότητί του διαλάμψαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του φῶς. Παράδοξος ἀντίθεσις! Τυφλὸς νὰ ἦναι κάτοικος τοῦ κόσμου· βλέπων νὰ ἦναι ξένος καὶ ἄγνωστος.

Τοῦ Φραντσέσκου τὰ πλεονεκτήματα δὲν εἶνε μόνον ἡ ἰσχυρὰ φωνή, ἡ μνήμη, ἡ πλήρης ἐκ στήθους γνῶσις τῶν ἀκολουθιῶν, ἡ ἀνευ ὀδηγοῦ καὶ ὄλως ἄσκοπος εὔρεσις τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ θέσεώς του. Ὁ τυφλὸς εἶνε καὶ ἀνθοκόμος· περιποιεῖται 450 γλάστρας γαροφαλεῶν εὐρισκομένων εἰς τὸ κηπάριον τοῦ ἀσύλου, τοιαύτην δ' ἀπέκτησεν εἰδικότητα, ὥστε δύναται διὰ μόνης τῆς ἀφῆς νὰ διαγνώσῃ ἐὰν τὸ φυτὸν ἦναι ἀσθενές, ἐὰν ἐποτίσθῃ, ἐὰν πρέπη νὰ ποτισθῇ καὶ λοιπά. Φαίνει ἀπλῶς ἐν φύλλον καὶ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ γαροφαλιά ἔχει χρι-κιδό· μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας τὸ φυτὸν κίτρινίζει καὶ μετὰ μικρὸν ξηραίνεται ἐντελῶς. Μοὶ ἔλεγεν, ὅτι ἡ γαροφαλιά θέλει προσοχὴν εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ ἰδίως εἰς τὸ πότισμα· τὸ νερὸ πρέπει νὰ ἦναι ζυγισμένον· «δυὸ σταλαματιαῖς ποιοῦ πολὺ, ἔξαράθηκε τὸ λουλούδι».

Ἀπησχόλησα πλέον τοῦ πρέποντος ἴσως τὸν ἀναγνώστην μὲ τὸν τυφλόν τοῦτον ὃν ἀγνοῶ ἀν πρέπη νὰ ὀνομάσω δυστυχεῖ· τοῦλάχιστον δὲν μοὶ ἐφάνη τοιοῦτος. Θὰ εἶχεν ἴσως περιέργειαν τινα νὰ γνωρίσῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἔπασχε. Ποθεῖ τις θερμῶς ὅ,τι ἐγνώρισε, ὅ,τι ἀπόλεσε, χωρὶς νὰ παύσῃ καὶ μετὰ τοῦτο νὰ τὸ ἀγαπᾷ καὶ χωρὶς νὰ ἐλπίζῃ νὰ ἴδῃ πλέον. Ἄλλ' ὁ Φραντσέσκος οὐδὲν εἶχε γνωρίσει. Ἡ τοῦ κόσμου μνήμη καὶ ἡ γνῶσις τοῦ ἦτο σκοτεινὴ ὅπως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του. Τὸ παρελθόν δὲν εἶχεν ἀφήσει αὐτῷ πόθους, ἀποπτάντας ἤδη καὶ σπαράσσοντας τὸν δυστυχεῖ τυφλόν, ὅστις ἐρωτῶμενος περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῶν τέρψεων του ἀξιολογώτατα ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ: δὲν ποθῶ τὸ ἄγνωστον.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΑΗΣ.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Ὁ διευθύνων τὸ γραφεῖον στατιστικῆς τῆς Βέρνης ὑπελόγησεν ὅτι ἐὰν ἡ αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν διεφθῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἐξακολουθῆ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι κατὰ τὰς νῦν παρατηρουμένας ἀναλογίας, κατὰ τὸ ἔτος 2,000 μετὰ Χριστὸν ἡ Γερμανία θὰ ἔχη 164 ἑκατομμύρια κατοίκων, ἡ Ἀγγλία 142, ἡ Αὐστρουγγαρία 70, ἡ Γαλλία 64 καὶ ἡ Ἰταλία 56 ἑκατομμύρια.